

BCG Matrix สะท้อนภาพอุตสาหกรรมไทยในอนาคต

เป็นที่ทราบกันดีว่าเศรษฐกิจไทยขับเคลื่อนโดยภาคการส่งออกเป็นหลัก โดยการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 60 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ โดยในปี 2566 การส่งออกไทยมีมูลค่า 279,845 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หดตัวร้อยละ 1.39 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ส่วนหนึ่งมาจากการชะลอตัวของความต้องการบริโภคทั่วโลกเพราะเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ กดดันเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 จนมาถึงปัจจุบัน เช่น สงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ - จีน การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โควิด-19 ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อภาคการส่งออกของไทยมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่กดดันภาคการส่งออกของไทย มาจากปัญหาเชิงโครงสร้างของประเภทสินค้าที่ไทยส่งออกนั้น เริ่มเป็นสินค้ามีความสำคัญกับโลกน้อยลง แต่ประเภทสินค้าที่มีความต้องการทั่วโลกมากขึ้นไทยกลับส่งออกได้น้อยลงเพราะถูกแย่งส่วนแบ่งตลาดนั้นออกไป

สินค้าส่งออกของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าต้นน้ำที่มีมูลค่าเพิ่มไม่สูง และไม่มีการนำนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้า หรือไม่มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่ม Productivity ส่งผลให้การส่งออกของไทยมีมูลค่าต่อหน่วยไม่สูงและขยายตัวได้น้อย รวมทั้ง พันตัวได้ช้ากว่าประเทศคู่แข่งในอาเซียน เช่น เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น เมื่อพิจารณาในรายการสินค้าพบว่า สินค้าที่ความต้องการทั่วโลกลดลง แต่สัดส่วนการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น เช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากยาง และกลุ่มสินค้าที่ความต้องการทั่วโลกมากขึ้น แต่ส่วนแบ่งตลาดของไทยกลับมีสัดส่วนลดลง เช่น สินค้าชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ผักและผลไม้กระป๋อง ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการส่งออกสินค้า 2 กลุ่มหลัก คือ สินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อการขยายตัวของการส่งออกต่ำ และสินค้าที่มีแนวโน้มจะเป็นที่ต้องการของโลกมากขึ้น

สินค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อการขยายตัวของการส่งออกต่ำ ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าอาหาร และสิ่งของในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งจะมีความผันผวนในด้านความต้องการที่ค่อนข้างน้อยแม้จะอยู่ในสภาวะวิกฤต การเพิ่มศักยภาพในการส่งออกสินค้าประเภทนี้จะช่วยให้ภาพรวมการส่งออกของไทยมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

สินค้าที่มีแนวโน้มจะเป็นที่ต้องการของโลกมากขึ้น ได้แก่ ยานยนต์ไฟฟ้า แผงวงจร กลุ่มของชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ (Chipset) และเคมีภัณฑ์ขั้นสูง เช่น อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemical) โดยสินค้ากลุ่มนี้จะได้รับประโยชน์จากพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่จะเข้ามาเป็นส่วนผลักดันให้ความต้องการสินค้าเหล่านี้มากขึ้น ซึ่งถ้าหากไทยสามารถเพิ่มการส่งออกในส่วนนี้ได้ความสามารถในการขยายตัวโดยรวมของภาคส่งออกสินค้าไทยจะไปอยู่ในระดับสูง

จากเหตุผลดังกล่าว กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม จึงได้คัดเลือกอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการส่งออก จำนวน 15 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์นั่งส่วนบุคคล อุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์ อุตสาหกรรมการผลิตรถกระบะ อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (Hard Disk Drive) อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ อุตสาหกรรมยานพาหนะ อุตสาหกรรมถุงมือยาง อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมไก่แช่แข็ง อุตสาหกรรมแปรรูปผักผลไม้ อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย อุตสาหกรรมเหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ และอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ โดยใช้แบบจำลอง BCG Matrix ในการวิเคราะห์ว่าอุตสาหกรรมนั้นๆ อยู่ในตำแหน่งใดในโลก เพื่อเป็นแนวทางให้กับภาครัฐและภาคเอกชน

ในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของสินค้าอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันและเป็นผู้นำด้านการส่งออกไปยังตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาหลัก คือ อัตราการขยายตัวของการส่งออก (Export Growth) และส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) โดย BCG Matrix แบ่งออกเป็น 4 quadrant คือ Star, Question Mark, Cash Cow และ Dog ซึ่งจุดตัดที่ใช้ในการแบ่ง quadrant ของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม คือ อัตราการขยายตัวของการส่งออกอุตสาหกรรมนั้นของโลก (Export Growth) และค่าเฉลี่ยของส่วนแบ่งทางการตลาดของอุตสาหกรรมนั้นของโลก (Market Share)

กลุ่ม Star เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสูง และมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง

กลุ่ม Question Mark เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกสูง แต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำ

กลุ่ม Cash Cow เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกต่ำ แต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูง

กลุ่ม Dog เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกต่ำ และมีส่วนแบ่งทางการตลาดต่ำ

บทสรุปจากการวิเคราะห์ 15 อุตสาหกรรมไทยในอนาคต

อุตสาหกรรม	ตำแหน่ง BCG Matrix		แนวโน้มปี 2567	แนวทาง การส่งเสริมและพัฒนา
	ปี 2562	ปี 2566		
อุตสาหกรรม การผลิต รถยนต์นั่ง ส่วนบุคคล (แนวโน้มทรงตัว)	Cash cow	Cash cow	อุตสาหกรรมรถยนต์นั่งส่วนบุคคลยังคงขยายตัวได้ค่อนข้างดีในกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก รวมทั้งยังได้ปัจจัยหนุนจากการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า EV	สนับสนุนให้อุตสาหกรรมเปลี่ยนผ่านจากรถยนต์สันดาปเป็นรถยนต์ไฟฟ้า รวมทั้งส่งเสริมให้อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
อุตสาหกรรม การผลิต รถจักรยานยนต์ (แนวโน้มชะลอตัวลง แต่ยังมีโอกาสขยายตลาดเพิ่มได้)	Star	Cash cow	อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์มีแนวโน้มการขยายตัวได้ดีตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของตลาดคู่ค้า รวมทั้งปัจจัยหนุนจากการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า (รวมรถจักรยานยนต์ไฟฟ้า)	ส่งเสริมการผลิตรถจักรยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อตอบสนองมาตรการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Net Zero Emission) และมาตรการอุดหนุนผู้บริโภคสำหรับซื้อจักรยานยนต์ไฟฟ้าในราคาไม่แพง
อุตสาหกรรม การผลิตรถกระบะ (แนวโน้มชะลอตัว แต่ยังมีโอกาสขยายตลาดเพิ่มได้)	Star	Cash cow	อุตสาหกรรมรถกระบะมีแนวโน้มหดตัวเนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนและมีอัตราการเติบโตต่ำ เศรษฐกิจประเทศคู่ค้ายังคงชะลอตัว	ส่งเสริมการผลิตรถกระบะไฮบริดที่ใช้ได้ทั้งน้ำมันและไฟฟ้า

อุตสาหกรรม	ตำแหน่ง BCG Matrix		แนวโน้มปี 2567	แนวทาง การส่งเสริมและพัฒนา
	ปี 2562	ปี 2566		
อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (Hard Disk Drive) (แนวโน้มชะลอลงแต่ยังมีโอกาสขยายตลาดเพิ่มได้)	Star	Cash cow	อุตสาหกรรม Hard Disk Drive มีทิศทางชะลอลงจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีการผลิตอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	พัฒนาเทคโนโลยีที่เน้นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า Cloud Computing และ Data Center ซึ่งเป็นลูกค้าหลักของ HDD และขยายตลาดไปยังประเทศที่มีความต้องการสูง
อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (แนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น)	Cash cow	Star	อุตสาหกรรมชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ขยายตัวได้ดีตามความต้องการใช้สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ในการพัฒนาประเทศยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง	ส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เดิม และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ระบบอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โดยดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ต้นน้ำ
อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ (แนวโน้มทรงตัว)	Star	Star	อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องในตลาดเอเชีย เนื่องจากอัตราการถือครองเครื่องปรับอากาศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ	นำเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น ใส่ใจสุขภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญ การประหยัดพลังงาน และรักษ์สิ่งแวดล้อม
อุตสาหกรรมยานพาหนะ (แนวโน้มทรงตัว)	Star	Star	อุตสาหกรรมยานพาหนะได้รับแรงหนุนตามการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีทิศทางเร่งตัวมากขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศ รวมทั้งผู้ผลิตรถยนต์ไฟฟ้า (EV) ได้ขยายการลงทุนเข้ามาตั้งฐานการผลิตในประเทศไทยมากขึ้น	พัฒนาคุณสมบัติของยานพาหนะให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคควบคู่กันไปด้วย เพื่อเพิ่มศักยภาพและส่วนแบ่งการตลาดในอุตสาหกรรมนี้

อุตสาหกรรม	ตำแหน่ง BCG Matrix		แนวโน้มปี 2567	แนวทาง การส่งเสริมและพัฒนา
	ปี 2562	ปี 2566		
อุตสาหกรรม ถั่วมียาง (แนวโน้มทรงตัว)	Star	Star	อุตสาหกรรมถั่วมียางไทยมี โอกาสเพิ่มสัดส่วนมูลค่า การส่งออกในตลาดโลกตาม ความต้องการใช้ถั่วมียางใน อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เพิ่ม มากขึ้น	ยกระดับกำลังการผลิตให้ สอดคล้องกับความต้องการใช้ ถั่วมียางของตลาดโลก และ ช่วยเพิ่มศักยภาพในการ แข่งขันของไทยในตลาดโลก ต่อไป รวมทั้งการพัฒนาการ ผลิตถั่วมียางประเภทอื่นๆ
อุตสาหกรรม เม็ดพลาสติก (แนวโน้มขยายตัว เพิ่มขึ้น)	Cash cow	Star	อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก ยังคงมีแนวโน้มหดตัวจาก ผลิตภัณฑ์พลาสติกบาง ประเภทจากมาตรการลดใช้ พลาสติกในหลายประเทศ ผู้ประกอบการต้องปรับตัว หันไปผลิตสินค้าอื่นหรือใช้ วัตถุดิบที่เป็นชีวภาพ ทดแทนเพิ่มขึ้น	ผู้ประกอบการจึงควรปรับตัว ให้สอดคล้องกับความต้องการที่ เปลี่ยนแปลงไป โดยการเริ่ม พัฒนากระบวนการผลิตเม็ด พลาสติกชีวภาพ
อุตสาหกรรม น้ำมันปาล์ม (แนวโน้มชะลอ ตัวลง แต่ยังมี โอกาสขยาย ตลาดเพิ่มได้)	Dog	Cash cow	อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมี แนวโน้มหดตัวเนื่องจาก ปริมาณน้ำมันปาล์มใน ตลาดโลกเพิ่มมากขึ้น	ส่งเสริมการขับเคลื่อนการเพิ่ม มูลค่าน้ำมันปาล์มให้มี คุณภาพที่ดีขึ้น เพื่อขยาย ตลาดการส่งออก
อุตสาหกรรม ไก่แช่แข็ง (แนวโน้มทรงตัว)	Star	Star	อุตสาหกรรมไก่แช่แข็งมี แนวโน้มเติบโตได้อย่าง ต่อเนื่อง จากจุดแข็ง ด้านกระบวนการผลิตที่ได้ มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับ ของประเทศคู่ค้า	การปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการผลิตใน อุตสาหกรรมไก่ให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบ และมาตรฐาน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้า เพื่อให้สามารถส่งออกไปยัง ประเทศคู่ค้าได้มากขึ้น
อุตสาหกรรม แปรรูปผักผลไม้ (แนวโน้มชะลอ ตัวลง แต่ยังมี โอกาสขยาย ตลาดเพิ่มได้)	Star	Cash cow	อุตสาหกรรมแปรรูปผัก ผลไม้ขยายตัวตามการฟื้นตัว ของการบริโภคตามภาวะ เศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวของ ประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมถึง ราคาปุ๋ยที่เริ่มปรับตัวลดลง	ผู้ประกอบการควรมีการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า รวมทั้ง ควบคุมคุณภาพการผลิต สินค้าให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานของ ประเทศคู่ค้า

อุตสาหกรรม	ตำแหน่ง BCG Matrix		แนวโน้มปี 2567	แนวทาง การส่งเสริมและพัฒนา
	ปี 2562	ปี 2566		
อุตสาหกรรม เครื่องแต่งกาย (แนวโน้มขยายตัว เพิ่มขึ้น แต่ต้อง พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้น)	Dog	Question mark	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย มีแนวโน้มด้านอุปสงค์ของ ผู้บริโภคที่ลดลง เนื่องจาก การลดค่าใช้จ่ายในสินค้าที่ ไม่จำเป็น แต่ยังมีโอกาส เติบโตจากปัจจัยสนับสนุน อื่น ๆ เช่น กระแส soft Power	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ คำนึงถึงความยั่งยืนและรักษา สิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตอบโจทย์ ความต้องการผู้บริโภคใน ยุคปัจจุบัน การเน้นใช้วัสดุ ธรรมชาติในการผลิตสินค้า
อุตสาหกรรม เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ (แนวโน้มขยายตัว เพิ่มขึ้น แต่ต้อง พัฒนาผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้น)	Dog	Question mark	อุตสาหกรรมเหล็กยังมี ความสามารถ และสามารถ ต่อยอดเพิ่มมูลค่าให้กับ ภาคอุตสาหกรรมโดยรวม ของประเทศไทยได้ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ มีความจำเป็นต่อการผลิต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงในภาคอุตสาหกรรม ต่อเนื่อง	การปรับปรุงเทคโนโลยี/ กระบวนการผลิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน มากยิ่งขึ้น รวมทั้งประหยัด พลังงาน และส่งเสริมการใช้ สินค้าที่ผลิตในประเทศ
อุตสาหกรรม เฟอร์นิเจอร์ไม้ (แนวโน้มชะลอ ตัวลง แต่ยังมี โอกาสขยาย ตลาดเพิ่มได้)	Question mark	Dog	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ หดตัวต่อเนื่อง ตามความ ต้องการเฟอร์นิเจอร์ที่ยังคง ลดลงต่อเนื่อง	ควรใช้จุดแข็งในด้านการใช้ วัตถุดิบในประเทศ เน้น การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่มี เอกลักษณ์จะช่วยสร้าง มูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น

ดังนั้น ภาคอุตสาหกรรมไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองภาค การส่งออก
ของไทยที่ยังสามารถเติบโตได้ดี จากความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมที่เติบโตตามภาวะเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัว
และปัญหาเงินเฟ้อที่เริ่มบรรเทาลงซึ่งส่งผลดีต่อกำลังซื้อในหลายประเทศ โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่ม
อิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นที่ต้องการของตลาดโลกและมีมูลค่าการส่งออกสูง เพื่อยกระดับความสามารถใน
การแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างยั่งยืน